

Tré ársins 2018. Mynd: Ragnhildur Freysteinsdóttir

Tré ársins 2018

Tré ársins 2018 er vesturbæjarvíðir (*Salix smithiana* ‘Vesturbæjarvíðir’) að Ytri-Skógum undir Eyjafjöllum. Tréð er að öllum líkindum gróðursett árið 1948 og hefur því vaxið á Ytri-Skógum í rétt 70 ár. Ýmislegt hefur á daga þess drifið. Fyrir vikið er tréð svipmikið og þegar komið er undir krónufaldinn blasir við heill ævintýraheimur.

Á Ytri-Skógum var tvíbýli og hétu bæirnir Austurbær og Vesturbær. Vitað er að bræðurnir Kjartan og Bárður Guðmundssynir úr Austurbænum gróðursettu þetta tré árið 1948 að því er talið er eða fyrir sléttum sjötíu árum síðan á

Hér eru þeir bræður sem gróðursettu tréð, Bárður Guðmundsson verslunarmaður og Kjartan Guðmundsson, prófessor í taugalækni-fræði. Mynd: úr myndasafni Margrétar Bárðardóttur

Undir trénu. Jóhanna Sigurðardóttir og Barbara Stanzeit komnar í töfraheim. Mynd: Ragnhildur Freysteinsdóttir

Trjáföðmun. Jón Ásgeir Jónsson, skógfræðingur hjá Skógræktarfélagi Íslands og Gísli Tryggvason lögmaður sáu til þess að trjámelingar færu fram með lögmætum hætti. Mynd: EG

Hljómsveit Valborgar Ólafsdóttur lék frumsamda tónlist við góðar undirtektir. Á myndinni eru einnig tveir fyrrum forstöðumenn Byggðasafnsins á Skógum, þeir Þórður Tómasson (lengst til vinstri) og Sverrir Magnússon (lengst til hægri). Mynd: Ragnbildur Freysteinsdóttir

Stofninn er svipmikill með úfnum berki og skógarnýra. Mynd: EG

sumarhúsaloð sem þeir héldu eftir er jörðin var gefin sýslunefndum Rangárvallasýslu og Vestur-Skaftafellssýslu undir Héraðsskólann. Girtu þeir bræður spildu sína af og gróðursettu blóm og einnig nokkur tré. Líkt og oft vildi til var ágangur búsmala það mikill að eina tréð sem komst upp var víðir þessi. Árið 1996 var borað fyrir heitu vatni í Skógum og var borstaðurinn valinn rétt norð-austan við tréð. Bormennirnir vildu þá fella tréð þar sem það væri mjög fyrir þeim, en Sverrir Magnússon, þá skólastjóri Héraðsskólans, lagði á það þunga áherslu að alls ekki mætti skerða tréð. Bormennirnir tóku fullt tillit til þess og þrátt fyrir að leggja þyrfti veg mjög

nálægt því að austanverðu og plan fyrir borinn norðan megin við það virðist sem tréð hafi ekki borið skaða af þessum framkvæmdum. Þá geta veður verið válynd á þessum slóðum og stendur tré óvarið fyrir byljum frá Skógaheiði en hin síðari ár nýtur það skjóls fyrir austanvindum enda rétt vestan Völvuskógar.¹ Hvassast er í suðvestanáttinni en þá nýtur tréð skjóls af sumarhúsinu.

Er þetta í fyrsta skipti sem þessi tegund er útnefnd sem Tré ársins. Vesturbærjarvíðir var nokkuð algengur í görðum í vesturbæ Reykjavíkur á fyrri helmingi 20. aldar, en ræktun hans lagðist mikið til af þegar lengra leið á öldina og er hann frekar

Vesturbæjarvíðirinn gerir sitt besta til að teygja sig úr Austurbænum og heim. Tréð er krónumikið og þegar komið er undir krónu þess opnast nýr heimur ævintýri líkastur. Mynd: EG

fágæt tegund hérlendis nú. Í grein Jóhanns Pálssonar, grasafraeðings og fyrrverandi forstöðumanns Grasagarðsins á Akureyri og síðar garðyrkjustjóra Reykjavíkurborgar, í Skógræktarritinu árið 1997 segir nánar um tilkomu og uppruna vesturbæjarvíðis sem ekki er tíundaður frekar hér enda er greinin aðgengileg á heimasíðu Skógræktarfélags Íslands, skog.is.

Krýning á Tré ársins 2018 fór fram í blíðskaparveðri sunnudaginn 2. september 2018 að loknum aðalfundi Skógræktarfélags Ísland sem haldinn var á Hellu. Sverrir Magnússon, fyrrverandi forstöðumaður Bygðasafnsins að Skógum, stýrði athöfninni. Jónatan Garðarsson, formaður

Skógræktarfélags Íslands, flutti stutt ávarp og afhenti eiganda trésins, Margréti Bárðardóttur, viðurkenningarskjál og merkiskjöld, en hún og eiginmaður hennar, Magnús Guðlaugsson, hafa hugsað um tréð undanfarinn áratug. Margrét sagði miklar tilfinningar tengjast þessu tré sem faðir hennar og föðurbróðir hafi gróðursett og tréð fylgt þeim alla tíð. Við tréð séu bundnar margar minningar og nærvera við það laði fram vellíðan og umhyggjuþilfinningar. Það sé raunar vel þekkt í hennar fagi, sálfræðinni, að tré skapi vellíðan. Á milli atriða flutti hljómsveit Valborgar Ólafsdóttur frumsamin lög. Hana skipa Valborg Ólafsdóttir, söngur og gítar, Orri

Margrét Bárðardóttir tók á móti fjölmenni við sumarbústað sinn og fékk afhent heiðurskjal og skjöld frá formanni Skógræktarfélags Íslands, Jónatani Garðarssyni, til staðfestingar á því að vesturbæjarviðirinn sé Tré ársins 2018.
Mynd: EG

Guðmundsson á trommum, Baldvin Freyr Þorsteinsson á gítar og Árni Guðjónsson á bassa og hljómborð. Þau Valborg og Orri búa í sveitinni.

Liður í athöfninni var að mæla tréð og reyndist hæð trésins vera 11,1 metrar og ummál stofns í 60 cm hæð yfir jörðu var 2,4 metrar en krónan þekur meira en 200 fermetra svæði. Þegar formlegri dagskrá var lokið var boðið upp á veitingar frá Skógakaffi undir hljómbýðri tónlist hljómsveitarinnar. Þeir sem höfðu til þess

tíma og nennu brugðu sér í skógargöngu um Völvuskóg undir leiðsögn greinarhöfundar og Sverris Magnússonar.

Sérstakar þakkir fær Smári Ólafsson fyrir upplýsingar og yfirlestur.

Höfundur: EINAR GUNNARSSON

i Skógur sem kennarar og nemendur Skógaskóla gróðursettu í hliðinni ofan við skólann. Skógurinn var gerður að Opnum skógi árið 2013 og var þá nefndur eftir völvu sem þar er sögð hvíla, samanber örnefnið Völvuleiði og Völvuklof sem er álagablettur sem ekki má hrófla við samkvæmt forni þjóðtrú.